

Jakub Woźniak

Streszczenie

*Personalny charakter prymatu Piotrowego
w tajemnicy Chrystusa i Kościoła
w nauczaniu Josepha Ratzingera-Benedykta XVI*

Zaprezentowany w niniejszej pracy w oparciu o nauczanie Josepha Ratzingera-Benedykta XVI prymat Piotrowy ukazuje się jako rzeczywistość budowana na dwóch głównych punktach: wierze i wspólnotcie. Refleksja nad zagadnieniem charyzmatu następcy św. Piotra została oparta o teksty niemieckiego teologa, późniejszego następcy św. Piotra i wyrasta z jego osobistego doświadczenia wiary zestawionego z bogatą, a przede wszystkim z osobistą, refleksją nad naturą wiary i naturą Kościoła.

Praca posługując się metodą hermeneutyki refleksyjnej miała na celu współczesną interpretację myśli teologicznej Josepha Ratzingera-Benedykta XVI w odniesieniu do problematyki przywództwa i autorytetu Biskupa Rzymu w Kościele XX/XXI wieku. Rutynowa debata przywołuje dzieła tego – w dobie dzisiejszej bodaj najważniejszego - teologa dla poparcia tezy, że prymat Piotrowy jest czymś statycznym, niezmiennym, spetryfikowanym, który w takiej formie będzie istniał także w przyszłości. Joseph Ratzinger taką wizję papieżstwa odrzuca. Poważne i pogłębione studium źródeł biblijnych i autentycznej tradycji uwydatnia dojrzałość nowego podejścia, które proponuje Joseph Ratzinger-Benedykt XVI. Owocuje ono perspektywę rozumienia pierwszeństwa Biskupa Rzymu nie jako jedno-władztwa, ale jako dialogicznego posłuszeństwa wobec Chrystusa. Pan wybrał i posłał Piotra nie jako zarządcę, ale jako „pierwszego w miłości”, który jedna wszystkich: tak pod względem wiary jak i pod względem wspólnoty. Chrystusowe „aby wszyscy byli jedno” (J 17,21) oznacza tedy skuteczną troskę Piotra o jedność wyznawanej wiary, jak i jedność we wspólnotcie (eklezyjalnej komunii).

Na podstawie badań przeprowadzonych nad zagadnieniem prymatu Piotrowego w nauczaniu Josepha Ratzingera-Benedykta XVI można stwierdzić, że urząd Piotra wpływa

bezpośrednio z Objawienia i został powierzony św. Piotrowi i jego następcom w celu kierowania Kościołem dla zachowania jedności wiary i wspólnoty. Wiara i komunია to dwa filary, na których wznosi się Kościół katolicki powierzony opiece Piotra i każdorazowego Biskupa Rzymu na tym urzędzie.

Dwa pierwsze rozdziały odnoszą się do postaci Piotra. Pierwszy stanowi Ratzingerowy „życiorys Piotra”, z uwypukleniem funkcji „pierwszego” we wspólnocie apostołów, a później także w pierwotnym Kościele. Rozdział drugi poświęcony został omówieniu dwóch kluczowych tekstów biblijnych, odnoszących się do ustanowienia urzędu Piotrowego przez Jezusa Chrystusa: Mt 16,13-19 oraz J 21,15-19 oraz jego historyczny rozwój w Kościele apostołskim.

Zagadnienia wiary i wspólnoty – które według Ratzingera są główną „racją” prymatu - zostały zaprezentowane w rozdziale trzecim i czwartym, jako zasadniczych częściach opracowania. Wykład Josepha Ratzingera-Benedykta XVI o wierze koncentruje się na ukazaniu specyfiki chrześcijańskiego aktu (postawy) wiary, jej „sytuacji” we współczesnym kontekście kulturowym, jak i na analizie podstawowych prawd wiary zawartych w *Symbolum Apostolorum*. Niemiecki teolog referuje je w kluczu chrystologicznym. Wiara i wspólnota (komunia eklezjalna) stanowią dla niego swoiste *imponderabilia* misji Piotra i jego następców.

Rozdział czwarty stanowi refleksję Bawarczyka nad posługą Piotrową „w” i „dla” wspólnoty Kościoła. W nauczaniu Josepha Ratzingera-Benedykta XVI głównym zagadnieniem jest kolegialna struktura Eklezji (episkopat z jego głową - następcą Piotra). Struktura ta jest odpowiedzialna za kierowanie Kościołem i pełni służebną funkcję wobec wspólnoty, w której poszczególni członkowie hierarchii kościelnej (biskupi) kierują Kościołami partykularnymi.

Summary

The Personal Character of the Primacy of Peter in the Mystery of Christ and the Church in the Teachings of Joseph Ratzinger–Benedict XVI

SUMMARY

This dissertation explores the Primacy of Peter from the standpoint of the teachings of Joseph Ratzinger–Benedict XVI, portraying it as a reality built on two main cornerstones: faith and community. The discussion of the charism of the Successor of Saint Peter is founded on the writings of the German theologian—who himself went on to become a successor to the Petrine office—and is rooted in his personal experience of faith combined with his extensive and, above all, personal reflection on the nature of the faith and the nature of the Church.

Through the use of reflective hermeneutics, the dissertation attempts to provide a contemporary interpretation of the theological thought of Joseph Ratzinger–Benedict XVI with regard to the leadership and authority of the Bishop of Rome in the Church of the twentieth and twenty-first centuries. In routine debates, the works of this theologian—perhaps the most prominent one of our era—are often invoked to support the argument that the primacy of Peter is a static phenomenon, constant and petrified, a phenomenon that will continue to exist in an unchanged form in the future. Joseph Ratzinger, however, rejects this vision of the papacy. A reasoned and in-depth study of biblical sources and authentic tradition emphasises the maturity of the new approach proposed by Joseph Ratzinger–Benedict XVI, which offers a perspective where the primacy of the Bishop of Rome is understood not as monarchy, but as dialogic obedience to Christ. The Lord chose Peter and sent him on his mission not as a governor, but rather as the “first in love”: one who reconciles all men in respect of both faith and community. Thus, Christ’s words “that they may all be one” (John 17:21) describe Peter’s duty to ensure the integrity of the faith being professed and the unity of the community (ecclesial communion).

On the basis of my research on the issue of Petrine primacy in the teachings of Joseph Ratzinger–Benedict XVI, it can be argued that the Petrine office stems directly from the Revelation and was entrusted to Saint Peter and his successors so that they would lead the Church in a way that preserves the unity of the faith and community. Faith and communion are the two pillars that support the Catholic Church that is entrusted to the care of Saint Peter and each successive Bishop of Rome.

The first two chapters are dedicated to the figure of Peter himself. Chapter one is a “biography of Peter” according to Ratzinger, underscoring the role of “the first one” in the community of the Apostles and then also in the early Church. The second chapter describes two key biblical texts that concern the founding of the Petrine office by Jesus Christ (Matthew 16:13–19 and John 21:15–19) and follows the historical development of that office in the Apostolic Church.

The questions of faith and community—considered by Ratzinger to be the main “raison d’être” for the primacy—are discussed in chapters three and four, which form the core part of the dissertation. Joseph Ratzinger’s–Benedict XVI’s lecture on faith focuses on portraying the unique nature of the Christian act (attitude) of faith and its “situation” in the contemporary cultural context and on analysing the fundamental truths of faith expressed in the *Symbolum Apostolorum*. The German theologian presents them in a Christological key. To him, faith and community (ecclesial communion) are, in a way, the *imponderabilia* of the mission of Peter and his successors.

Chapter four offers the Bavarian theologian’s reflection on the Petrine ministry “in” and “for” the community of the Church. The main theme in the teachings of Joseph Ratzinger–Benedict XVI is the collegial structure of the Church (i.e. the episcopate with the Successor of Peter as its head). This structure is responsible for the administration of the Church and serves an ancillary role to the community whereby the individual members of the ecclesial hierarchy (bishops) lead the particular churches.